

מצילין תיק הספר עם הספר

1. משנה מסכת שבת פרק טז משנה א
מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ואף על פי שיש בתוכן מעות ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפולש בן בתירא אומר אף למפולש.
2. תלמוד ירושלמי על המשנה
מתני' בשאינו טפול לו. אבל אם היה טפול לו כגופו הוא.
3. רמב"ם הלכות שבת פרק כג הלכה כח
ומצילין תיק הספר עם הספר ותיק תפילין אף על פי שיש בתוכו מעות.
4. רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ט
תיק של ספר ומטפחות ספרים בזמן שהן תפורות מטמאין את הידים.
5. תוספתא מסכת ידים פרק ב הלכה ה
תיק הספרים ומטפחות ותיבה של ספר בזמן שהן מחוברות מטמאות את הידים.
6. מרכבת המשנה הלכות שבת פרק כג הלכה כח
ומ"ש רבינו ומצילין תיק הספר וכו' משמע אפילו אינם תפורין לספר, ואף על גב דלענין טומאת ידים פסק רבנו בהל' אבות הטומאות דשאינם תפורין אינם מטמאין את הידים, ודין המלה דומה לדין טומאת ידים כנ"ל הכ"ו שאני הכא כיון שצריך להציל את הספר ואסור לאחזו ערום מותר להציל התיק ואפי' אם יש לספר מטפחת דלמא אדמפיק ליה מתיק לא יהא פנאי להציל ולא גרע מתיק של תפילין שיש בתוכו מעות שמותר להציל בחפזן עם המעות דאדהכי והכי נפלג דליקה.
- מהי שאלתו של מרכבת המשנה על פסקי הרמב"ם ומהי תשובתו?
• מה קשה על תשובתו? עיין בירושלמי במקור הבא.
7. תלמוד ירושלמי מסכת שבת פרק טז
ניחא תיק הספר עם הספר ותיק תפילין עם התפילין. רבי חגי בשם זעירא שמע לה מהדא (תהילים לד) חונה מלאך ה' סביב ליריאי ויחלצם. וכן הוא אומר (דניאל ג) באדין גובריא אילך כפיתו בסרבליהן וגומר:
- מה מחדש הירושלמי בהגדרת "מצילין תיק הספר עם הספר"? היעזר במקורות הבאים.
8. אגרות הראי"ה ח"א אגרת ק"ג
זוהי ה' יסוד סדר הלימוד של ירושלמי, שלגבי אותם הזוכים ליהנות מאורה של מעלה הי' די דקדוקים קצרים לביורר ההלכה, אבל לגבי בני בבל, ששרשי הנבואה לא השפיעו עליהם כל כך, לא הי' מספיק הקיצור והי' צריך אריכות דברים. ונראה לע"ד, דיסוד הדבר תלוי בחילוק שבין בבלי וירושלמי בסוגיא דזקן ממרא בסנהדרין, בפירוש "דבר" האמור בפרשה, דהבבלי מפרש "זו הלכה" וירושלמי מפרש "זו אגדה". דבהקדמה לחוה"ל כתב, דעניני הדעות (שבאמת הן הן עניני האגדה העיקריים) לא נזכרו במקרא "דכי יפלא", וזה ראי' דאין זה שייך לחכמי הסמך והמסורת כי אם אפשר לברר על פי השכל, וכמה מהגאונים אמרו על פי זה שאין האגדות כל כך מיוסדות להלכתא; אבל היו מהם, כפי הנראה מתשובת רב האי גאון בעניני החכמות, שהיו מחזיקים לעיקר גם כן עניני ההגדות. והחילוק הוא פשוט, דסדר-לימוד שהוא נסמך על שרשי הנבואה וסעיפיה, ההלכות עם האגדות מתאחדות על ידו, ויש עניני קבלה ומסורת בדעות כמו במעשים, וזאת היא דעת הירושלמי שלא כד' חוה"ל, אבל בסדר לימוד שבחו"ל, שאינה ראויה לנבואה וממילא אין ענפי רוח הקודש מתלכדים עם ההלכה וניתוחיה, הדעות הן רק מה שאפשר להוציא מתוך השכל ההגיוני, ואין לעניני האגדות שייכות להלכה ולא שייך עליהם לא תסור, וזה החילוק טבע את חותם ההבדל בין בבלי לירושלמי..
ובאותו הדרך, המתעלה מעל ניתוחי הסברות הפשוטות עד שפונה אל נטיית ההערות העליונות, ישנו גם כן מין עומק שכלי, שמכל מקום אין דרך לפרשו בחתימת תלמוד, והוא מסור לתלמידי חכמים המשכילים בשכל טוב, והירושלמי סומך יותר על רמזים כאלה משום יתרון החכמה דאירא דארץ ישראל.

בס"ד

9. ילקוט שמעוני משלי רמז תתקנ:

שנו רבותינו מצילין תיק הספר עם הספר מפני הדליקה, וכי דברי תורה כתובים בו, אלא בשביל שהוא דבק לספר זכה להנצל עמו, וכן אמר שלמה הולך את חכמים יחכם אמר הקב"ה אדם הראשון שמע לאשתו ונתגרש שאלמלי נדבק ושמע לי היה כמוני כשם שאני חי וקיים כך הוא חיה חי וקיים. הולך את חכמים יחכם אשריהם לצדיקים ולדבוקיהם דכתיב ויזכור אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה, אם נח זכה בהמה וחיה מה זכו, (ואת) [רועה] כסילים ירוע זה דור המבול אוי להם לרשעים ולדבוקיהם מה כתיב בהם וימח את כל היקום אם אדם חטא בהמה וחיה מה חטאו, אלא אוי להם לרשעים ולדבוקיהם לפיכך מאדם ועד בהמה. אתה מוצא כשחלק קרח הלכו עמו במחלוקתו חמשים ומאתים ראשי סנהדראות והלך עמהם אף הממון שלהם שנאמר ותפתח הארץ את פיה וגו', ראה מה כתיב בחנניה מישאל ועזריה וגוברין כפיתו בסרבליהון, כיון שיצאו כתיב חזיין לגובריא אליך די לא שליט נורא בגשמהון הרי יפה, ולמה וסרבליהון לא שנו בשביל שהיו דבוקים בהם, ומה המלבושים שהם דבוקים לצדיקים וירדו לאש ולא חוקו, ישראל שהם דבוקים לצדיקו של עולם שהוא חי וקיים שנאמר ואתם הדבקים וגו' וכתיב כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש וגו' על אחת כמה וכמה שינצלו מדינה של גיהנם, למה שאני עמהם שנאמר כי תעבור במים אתך אני:

10. תלמוד ירושלמי מסכת חגיגה פרק ב הלכה א

אמר לון (רבי מאיר לתלמידיו) ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר תיק תפילין עם התפילין מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו.

11. תניא ליקוטי אמרים סוף פרק ד

ואי אפשר לשום נברא, אפילו מהעליונים, להשיג כי אם איזו הארה מאור ה', ולכן נקרא בשם "זיו השכינה". אבל הקב"ה בבכוחו ובעצמו, לית מחשבה תפיסא ביה כלל. כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ובמצוותיה, אזי היא תפיסא ומתלבשת בהקב"ה ממש, דאורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד. ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים, הרי זה כמחבק את המלך דרך משל, שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים, מאחר שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו, גם שהיא מלובשת תוך מלבושיו, כמו שכתוב: (שיר השירים ב ו): "וימינו תחבקני", שהיא התורה שנתנה מימין, שהיא בחינת חסד ומים.

12. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז עמוד ב – דף קיז עמוד א

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מאי אהדר ליה חבריא לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה? ... והכי קאמר ליה: אם מצילין תיק הספר עם הספר, לא נטלטל עור אגב בשר? מי דמי? הן – נעשה בסיס לדבר המותר, הן – נעשה בסיס לדבר האסור! אלא הכי קאמר ליה: אם מצילין תיק של ספר עם הספר, ואף על פי שיש בתוכו מעות, לא נטלטל עור אגב בשר? מי דמי? הן – נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר, הן – כולו נעשה בסיס לדבר האסור. אלא הכי קאמר ליה: אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה, לא נטלטל עור אגב בשר?

מה בין הבבלי לירושלמי בגישה לסוגיית "מצילין תיק עם הספר" וכו' ? היעזר במקורות הבאים.

13. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ט הלכה ג

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה. לאחרים לעשות לו סוכה לשמו. נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה. משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד. מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב ואשר החיינו. ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו. העושה מזוזה לעצמו אומר לעשות מזוזה. לאחר לעשות מזוזה לשמו. כשהוא קובע אומר ברוך אשר קדשם במצותיו וציונו על מצות מזוזה העושה תפילין לעצמו וכו' לאחר וכו'. כשהוא לובש אומר על מצות תפילין. העושה ציצית לעצמו אומר וכו' לאחר וכו' נתעטף וכו'.

14. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מו עמוד א

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו וקיימנו כו'. נכנס לישב בה אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה. וכיון שברך יום ראשון – שוב אינו מברך.

מה הקשר בין מהלוקת הבבלי וירושלמי בענין ברכה על הכשר מצווה לסוגיית?

15. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ב הלכה א

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי אמר הא תרתי מילין הדין בבלייא עביד בי חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין (אויב, כט) ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכין חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמהי דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמהי דר' עקיבה. א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבה אמר לו כ"ע ידעין דר' אלעזר תלמידה דר' יוחנן.

- מה בין חכמי בבל לחכמי א"י בענין "אמירת דבר בשם אומריו"?
- מה הקשר לסוגייתנו?